

208

**Informatīvais ziņojums
par tiesvedības gaitu akciju sabiedrības „Rīgas kuģu būvētava”
prasībā par 733444,72 latu piedziņu no valsts akciju sabiedrības
„Privatizācijas aģentūra”**

Norāde par lietojuma ierobežojuma
"Dienesta vajadzībām" ~~maiņu vai~~
par deklasificēšanu

*pašreizējais: atbilstoši EM 04.08.2023.g.
restitūtei Nr. 7-12/2023/4665 N/VK rīg. Nr. 2023-200-1901) un JLD
vērtējumam dokumenta statuss samērojās aktualitāti
I.Gribule
03.10.2025.g.*

Nav klasificēts

Saskaņā ar Ministru kabineta 2005.gada 15.februāra sēdes lēmumu (prot.Nr.9 31.§) un 2005.gada 19.aprīļa sēdes lēmumu (prot.Nr.21 45.§) Valsts kanceleja kopīgi ar valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra” ir izveidojusi darba grupu (turpmāk – darba grupa) jautājuma atrisināšanai par valsts turpmāko rīcību akciju sabiedrības „Rīgas kuģu būvētava” prasībā par 733444,72 latu piedziņu no valsts akciju sabiedrības „Privatizācijas aģentūra” ierosinātās tiesvedības ietvaros un valsts turpmāko rīcību bijušā PSRS īpašuma – sešu grunts padziļināšanas kuģu (“Aleksandrs Uvarovs”, “Imanta”, “Līgatne”, “Skrunda”, “Sigulda”, “Krimulda”) un velkoņa “Palanga” (turpmāk – strīdus kuģi) – īpašuma tiesību sakārtošanu.

I. Pirmā sarunu kārtā

Saskaņā ar darba grupas lēmumu 2005.gada 16.-19.martā Rīgā ieradās Krievijas Federācijas pārstāvji jautājuma saimnieciskai atrisināšanai. Delegācijas sastāvā bija Krievijas Federācijas Jūras un upju transporta federālās aģentūras vadītāja padomnieks Genādijs Harins, valsts unitārā uzņēmuma „Ziemeļ-Kaspijas jūras kuģniecība” izpilddirektors Mihails Kosodibovs, akciju sabiedrības „Ziemeļjūras kuģniecība” ģenerāldirektors Viktors Izbickis.

Saskaņā ar Ārlietu ministrijas atzinumu, Krievijas Federācijas Jūras un upju transporta federālās aģentūras 2004.gada 14.marta pilnvara, kas izdota Genādijam Harinam, ir uzskatāma par pietiekamu pamatu sarunu vešanai pēc būtības.

Delegācija ieradās Rīgā minētajā sastāvā, jo valsts unitārais uzņēmums „Ziemeļ-Kaspijas jūras kuģniecība” ir uzņēmums, uz kura vārda patreiz Viborgas ostas kuģu reģistrā ir reģistrēti strīdus kuģi, savukārt akciju sabiedrība „Ziemeļjūras kuģniecība” ir uzņēmums, kuram ir potenciāla interese par strīdus kuģiem.

Delegācija kopīgi ar darba grupas locekļiem apmeklēja a/s „Rīgas kuģu būvētava”, kur klātienē pārliecinājās par strīdus kuģu patreizējo stāvokli. Krievijas Federācijas pārstāvji izrādīja interesi par iespēju iegādāties strīdus kuģus, piedāvājot Latvijas pusei palīdzību jautājuma atrisināšanā a/s „Rīgas kuģu būvētava” prasībā.

Pirmā sarunu kārtā beidzās ar 2005.gada 18.marta Nodomu protokola parakstīšanu, kurā puses vienojās, ka strīdus kuģu īpašumtiesību jautājuma atrisināšana notiks, ievērojot abu pušu intereses, un šajā nolūkā tiks atrisināts minētais īpašumtiesību jautājums, atrisināts jautājums saistībā ar a/s „Rīgas kuģu būvētava” celto prasību pret valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra”, kā arī tiks paredzēts pušu

Nav klasificēts

zaudējumu atlīdzības mehānisms, kas saistīts ar minēto jautājumu atrisināšanu.

II. Otrā sarunu kārtā

Starp Krievijas Federācijas delegāciju un darba grupu noslēgtā 2005.gada 18.marta Nodomu protokola realizācijas nolūkā 2005.gada 8. un 9.aprīlī pēc Krievijas Federācijas pārstāvju ielūguma darba grupas locekļi Jānis Dzanuškāns un Lauris Latišs ieradās Maskavā uz sarunu otro kārtu strīdus kuģu lietā. Šīs sarunu kārtas mērķis – precizēt tos juridiskos nosacījumus, pie kuriem var tik realizēta sarunu pirmajā kārtā panāktā vienošanās – kuģu īpašumtiesību jautājuma atrisināšana, strīda ar a/s „Rīgas kuģu būvētava“ atrisināšana, kompensācijas mehānisma izstrādāšana (summas x samaksāšana valstij).

Krievijas Federācijas pārstāvji, izvērtējot iespēju realizēt pirmajā sarunu kārtā panākto vienošanos, piedāvāja oficiāli atzīt, iesniedzot atbildīgo valsts institūciju apliecinājumus, ka Krievijas Federācija uz minētajiem kuģiem nepretendē, kā arī atsakās turpmāk izvirzīt jebkādas pretenzijas saistībā ar šo kuģu īpašumtiesībām. Vienlaikus Krievijas Federācijas pārstāvji svītrotu kuģus no Viborgas reģistra (anulētu reģistra ierakstu) un nodotu dokumentus Latvijas Republikas pārstāvjiem. Ar minēto vienošanos tiktu pavērts ceļš kuģu īpašumtiesību nostiprināšanai uz Latvijas valsts vārda.

Sarunu otrajā kārtā, pēc Latvijas puses izvirzītās prasības, puses vienojās, ka Krievijas Federācijas puse apstiprina savas iespējas piedāvāt Latvijas Republikai prasībām atbilstošu pilnvarojumu minētā jautājuma risināšanai, kā arī apliecina gatavību realizēt minēto shēmu pie augstākminētajiem nosacījumiem, savukārt, Latvijas Republikas puse piedāvā shēmu, kuru Latvijas valsts būtu gatava realizēt, lai nodrošinātu Krievijas Federācijas interesi – kuģu atsavināšana a/s „Ziemeļjūras kuģniecība”.

III. Trešā sarunu kārtā

Saskaņā ar Valsts kancelejas ielūgumu 2005.gada 1.-4.jūnijā Rīgā ieradās Krievijas Federācijas pārstāvji jautājuma saimnieciskai atrisināšanai. Delegācijas sastāvā bija Krievijas Federācijas Jūras un upju transporta federālās aģentūras vadītāja padomnieks Genādijs Harins un akciju sabiedrības „Ziemeļjūras kuģniecība” Īpašuma un attīstības departamenta direktors Vladislavs Čerkašins.

Trešā sarunu kārtā noritēja kopīgi ar a/s „Rīgas kuģu būvētava” pārstāvjiem. Sarunu kārtā beidzās ar 2005.gada 2.-3.jūnija Protokola

parakstīšanu, kurā Krievijas Federācijas un Latvijas puses pārstāvji konstatēja, ka strīdus kuģu īpašumtiesību jautājuma atrisināšana, ievērojot pirmajās divās sarunu kārtās piedāvātos risinājumus, nav iespējama. Krievijas puse norādīja, ka iecerētā kuģu ierakstu svītrotšana administratīvā kārtā nav iespējama. Kā visreālākais variants kuģu īpašumtiesību atrisināšanā tika novērtēta prasības celšana tiesā par īpašumtiesību atzīšanu.

Savukārt, ar prasītāja pārstāvjiem tika panākta mutiska vienošanās, ka tiesas procesā (a/s „Rīgas kuģu būvētava” prasībā pret valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra”) kā līdzatbildētāji tiks pieaicināti Krievijas Federācijas tiesību subjekti, lai tiesas procesā tiktu atrisināts 7 strīdus kuģu īpašumtiesību jautājums un noskaidrots faktiskais atbildētājs lietā (kuģu īpašnieks).

IV. Tiesvedības gaita

Tiesvedība a/s „Rīgas kuģu būvētava” prasībā pret valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra” ir ierosināta 2004.gada 26.oktobrī.

Pēc Ministru kabineta 2005.gada 15.februāra kabineta sēdes, ar kuras lēmumu (prot.Nr.9 31.§) Valsts kanceleja un valsts akciju sabiedrība „Privatizācijas aģentūra” kopīgi tika iesaistītas strīdus kuģu jautājuma risināšanā, tiesas sēde tika nozīmēta uz 2005.gada 24.februāri. Saskaņā ar darba grupas ar prasītāju panākto vienošanos tiesas sēde tika atlikta uz 2005.gada 18.aprīli.

Saskaņā ar darba grupas un prasītāju tikšanās gaitā, kurā piedalījās arī prasītāja lielākie akcionāri, panākto vienošanos un 2005.gada 18.aprīlī tiesas sēdē pieteikto lūgumu, lietas izskatīšana atkārtoti tika atlikta uz 2005.gada 6.jūniju.

Neskatoties uz 2005.gada 2. un 3.jūnijā notikušajām sarunām, ar prasītāju rakstiska vienošanās par lietas atlikšanu netika panākta. 2005.gada 6.jūnijā akciju sabiedrības „Privatizācijas aģentūra” pārstāvis tiesas sēdē pieteica lūgumu atbildētāja pusē pieaicināt Krievijas Federācijas tiesību subjektus – valsts uzņēmumu „Ziemeļ-Kaspijas jūras kuģniecība” („Северо-Каспийское морское пароходство”), uz kura vārda kuģi, kuru uzglabāšana radījusi izdevumus Prasītājam, ir reģistrēti un kura celtās prasības sakarā kuģi ar tiesas lēmumu tika arestēti un nodoti glabāšanā Prasītājam, un Federālā īpašuma pārvaldīšanas Federālo aģentūru (Федеральное агенство по управлению федеральным имуществом), kura saskaņā ar Atbildētāja rīcībā esošo informāciju ir Krievijas federālā īpašuma īpašnieks, lai tiesas procesā tiktu atrisināts 7 strīdus kuģu īpašumtiesību jautājums un noskaidrots faktiskais atbildētājs lietā (kuģu īpašnieks). Pret šādu lūgumu aktīvi iebilda prasītāja pārstāvis, kā rezultātā tiesa pieņēma lēmumu atbildētāja lūgumu noraidīt. Ņemot

vērā, ka tiktu uzsākta lietas izskatīšana pēc būtības, kurā tiktu skatīta a/s „Rīgas kuģu būvētava” prasība pret valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra” par zaudējumu piedziņu, kas neatrisina jautājumu par strīdus kuģu īpašumtiesībām, atbildētājs pieteica tiesai lūgumu atstāt lietu bez izskatīšanas sakarā ar procesuālo normu pārkāpumiem no prasītāja puses prasības celšanā.

Šāds atbildētāja lūgums tika uzskatīts par pamatotu un tiesa a/s „Rīgas kuģu būvētava” prasību pret valsts akciju sabiedrību „Privatizācijas aģentūra” par 733444,72 latu zaudējumu piedziņu atstāja bez izskatīšanas. Līdz ar to minētais tiesvedības process ir pabeigts.

Tomēr jānorāda, ka minētais tiesas lēmums neatņem a/s „Rīgas kuģu būvētava” tiesības nākotnē atkārtoti celt līdzīga rakstura prasību, ievērojot visas procesuālās normas prasības celšanā.

V. Secinājums

Uz šodienu ir konstatēts, ka saimnieciskā kārtā strīdus kuģu īpašumtiesības ar Krievijas Federāciju nav iespējams atrisināt. Līdz ar to paliek trīs rīcības varianti:

- strīdu par īpašumtiesībām turpināt risināt starpvalstu komisiju līmenī;
- jautājumu par īpašumtiesībām nerisināt, a/s „Rīgas kuģu būvētava” radušos izdevumus par strīdus kuģu uzglabāšanu mēģināt kompensēt ar kuģiem vai to metāllūžņu vērtību;
- uzsākt tiesvedību par īpašumtiesību noteikšanu.

1. Pirmais variants – strīda atrisināšana starpvalstu komisiju līmenī liekas bezperspektīvs, jo šādā veidā jautājums ir ticis risināts un nav atrisināts jau 15 gadus.

2. Otrais variants – īpašumtiesības netiek atrisinātas, bet tiek kompensēti Latvijas Republikas komersanta (a/s „Rīgas kuģu būvētava”) izdevumi kuģu uzturēšanas sakarā.

Pie šāda risinājuma vienmēr pastāv iespēja, ka Krievija cels īpašuma prasību pret Latviju un no tās rezultāta ir atkarīgi arī iespējamie papildus prasījumi (līdzīgi, kā Swembalt v. Latvia lietā).

3. Trešais variants – uzsākot tiesvedību. Šajā gadījumā ir jāizšķiras par lietas piekritību.

3.1. **Prasības celšana Krievijas Federācijas tiesā.** Šāda prasības celšana ir riskanta un neprognozējama, vēl jo vairāk, ņemot vērā Krievijas negatīvo nostāju pret Latviju. Potenciāli iespējams, ka Krievijas tiesa var lietu izlemt par labu savai valstij. Šāda sprieduma pieņemšana

Krievijas tiesā var izraisīt arī Krievijas prasījumu celšanu par zaudējumu nodarīšanu Krievijai sakarā ar kuģu ilgstošu atrašanos Latvijas teritorijā.

3.2. Prasības celšana starptautiskā arbitrāžā. Šāds process ir saistīts ar ievērojamiem tiesvedības izdevumiem, kas atkarīgs no celtās prasības vērtības. Pieņemot, ka visu strīdus kuģu vērtība tiek noteikta ap vienu miljonu eiro, tiesvedības izdevumi tikai nodevu veidā arbitrāžai un arbitrāžas tiesnešiem pirmajā instancē pēc provizoriskiem aprēķiniem varētu sastādīt 80000-90000 eiro.

3.3. Prasības celšana Latvijas Republikas tiesu instancēs. Sakarā ar kuģu atrašanos Latvijas Republikas teritorijā, prasību varētu celt pēc kuģu atrašanās vietas, taču šādas prasības celšanai Latvijā pastāv juridisks šķērslis. 2003.gada 16.septembrī Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa, pamatojoties uz Ministru kabineta 2003.gada 22.maija sēdes lēmumu (prot.Nr.30 1.§), nolēma, ka strīda izlemšana par kuģa piederību ir Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas starpvalstu komisijas kompetencē. Līdz ar to, kamēr šis tiesas lēmums nav atcelts, lietas izskatīšana Latvijas tiesās nav iespējama. Savukārt, lai lietu varētu no jauna izskatīt, ir vai nu nepieciešami jaunatklāti apstākļi, par kuriem saskaņā ar Civilprocesa likuma normām ir uzskatāma iestādes lēmuma atcelšana, uz kura pamata pieņemts tiesas lēmums konkrētajā lietā, vai arī par minēto tiesas lēmumu ir iesniegts protests sakarā ar būtiskiem materiālo vai procesuālo normu pārkāpumiem. Tas nozīmē, ka sākotnēji vai nu ir nepieciešams atcelt Ministru kabineta 2003.gada 22.maija sēdes lēmumu (prot.Nr.30 1.§), lai varētu ierosināt lietu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, vai arī lūgt Augstākās tiesas priekšsēdētāju, Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētāju vai ģenerālprokuroru iesniegt protestu Augstākās tiesas Senātam.

No visiem iespējamajiem tiesvedības procesiem valstij visizdevīgākais un potenciāli labvēlīgākais būtu Latvijas Republikas tiesā celtas prasības izskatīšana. Tāpēc Valsts kanceleja ir iesniegusi Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājam lūgumu atcelt Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2003.gada 16.septembra lēmumu lietā Nr.C-148/9, 2003.g.

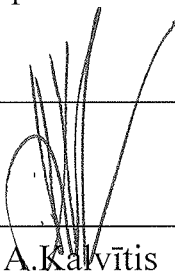
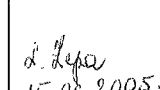
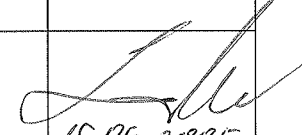
Gadījumā, ja Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta priekšsēdētājs ceļ protestu lietā un Augstākās tiesas senāts protestu apmierina, tad tiek atsākta tiesvedība Ziemeļu-Kaspijas kuģniecības jūras prasībā pret likvidējamo akciju sabiedrību „Latvijas Ūdensceļi” par valdījuma atjaunošanu uz kuģiem, likvidējamās akciju sabiedrības „Latvijas Ūdensceļi” pretprasībā par zaudējumu piedziņu un trešās personas BOVAS „Privatizācijas Aģentūra” pretprasībā pret Ziemeļu-Kaspijas kuģniecību par pastāvošā valdījuma aizsardzību. Atjaunojot tiesvedību minētajā lietā, tiesa izlemtu arī īpašumtiesību jautājumu, jo

valdījuma atjaunošana vai aizsardzība bez īpašumtiesību noskaidrošanas nav iespējama.

Nemot vērā minēto, Valsts kanceleja uzskata, ka strīdus kuģu īpašumtiesību noskaidrošana varētu notikt jautājuma risināšanu turpinot prasības kārtībā Latvijas Republikas tiesu instancēs, veicot atbilstošas nepieciešamās procesuālās darbības minētā jautājuma atrisināšanai.

Ministru prezidents

A.Kalvītis

Ministru prezidents	Valsts kancelejas direktore	Valsts kancelejas direktora vietniece tiesību aktu lietās	Par kontroli atbildīgā amatpersona	Atbildīgā amatpersona
	 15.06.05.	 15.06.05.	 15.06.2005.	 15.06.2005.
A.Kalvītis	G.Veismane	E.Ektermane	Dz.Galvenieks	L.Latišs

E. Ektermane

Kontroles nodaļas
vecākā referente

L. Zepa

15.06.2005 12:36:21
1632
Lauris Latišs
lauris.latiss@mk.gov.lv
7082887